

SCHEIDING TUSSEN STAAT EN SMAAK

MARTIJN NIEUWERF: 'IK HEB GEEN ZIN MEER OM ME AAN TE PASSEN'

't Barre Land speelt negen jaar na de eerste premièredatum opnieuw een Goethe in jamben. Het is de voorstelling waarmee het gezelschap doorbrak bij een groot publiek. In 'Torquato Tasso' houden politiek en kunst elkaar in de greep. Hoofdrolspeeler Martijn Nieuwerf vertelt over de parallellen tussen voorstelling en wat momenteel leeft in kunstpolitiek Nederland.

'Torquato Tasso' gaat onder meer over de belemmeringen die de kunstenaar ervaart als hij zich binnen politieke regelgeving wil bewegen. Laten we de kwestie maar weer eens aankaarten: maakt Nederland het de kunstenaar zo moeilijk?

'Als je ons kunstbeleid vergelijkt met het buitenland is het hier heel goed. Er zijn veel mogelijkheden. Maar de manier waarop geld wordt ingezet klopt niet. De Nederlandse politiek is verward over waar de invloed ligt en wie verantwoordelijk is voor welke beslissing. Het apparaat functioneert niet naar behoren. Er is nu al een structuur voor een nieuw kunstbeleid aangenomen, terwijl het voor niemand duidelijk is hoe de budgetten verdeeld worden en wie in de rechtspositie is om daarover te beslissen. De gevolgen daarvan zijn dat niemand begrijpt wat er aan de hand is en iedereen als een wilde zijn eigen winkeltje gaat beschermen, uit angst om zijn baantje kwijt te raken. Daar haken we op in. De voorstelling gaat niet over de belemmeringen van de overheid naar de kunstenaar toe, eerder over de verwachtingen die van beide kanten verschillen.'

Wel 'gezellig', al die verschillende winkeltjes. En verwarrend, niemand weet de weg meer in de grote hoeveelheid. Maar voordat we de discussie aangaan over plannen van grootgrutters om voor de efficiëntie als een stoomwals het kleine gespuis te sluiten; hoe beschermen jullie je winkeltje?

'Ik ben erachter gekomen dat ik gedurende het zestienjarige bestaan van 't Barre Land bijna meer tijd heb besteed aan beleidskwesties en aanpassingen, dan aan wat eigenlijk mijn vak is; theater maken. Onze beleidsplannen zijn in de praktijk altijd verouderd op

het moment dat ze uitgevoerd mogen worden. Ik heb geen zin meer om me aan te passen. 't Barre Land heeft daarom besloten om te doen waar we goed in zijn: voorstellingen maken en die voor ons te laten spreken.'

Dat lijkt me heel verstandig. Waarom deed je dat eerder niet?

'Dat hebben we altijd gedaan, we zijn er alleen nooit zo uitgesproken in geweest. We vonden het óók belangrijk om tijd te besteden aan cultuurpolitiek, maar de uitwerking van dat werk bleek ontzettend tijdelijk. Het gevaar dat ontstaat als je politieke wensen mee laat wegen, is dat de theatermaker in functies moet gaan denken. Dat is de dood voor het artistieke proces. Dan komen er onnatuurlijke doelstellingen op de agenda. Je wordt het werktuig van de integratieproblematiek of voor het onderwijs in klassiekers. Kunst kán helpen, maar dat mag niet het uitgangspunt zijn. Het doel van de kunstenaar staat voorop. Kunst is grillig en onberekenbaar, het kan niet functioneren binnen een afgebakend kader. Een kunstwerk heeft de ruimte nodig om over grenzen te bewegen. Het past niet binnen een taakomschrijving. Wij hebben dat opgelost door ons fulltime in dienst te stellen van het werk en de goede zorg voor continuïteit binnen ons ensemble. Het duurt nu eenmaal langer dan drie maanden om samen een stijl te ontwikkelen.'

Er zijn in Nederland aangenaam veel kunstenaars, die hebben allemaal datzelfde geldprobleem. En daar moet de overheid toch echt een systeem voor in leven houden. Hoe moet die politiek zich volgens jou opstellen?

'De overheid moet ervoor oppassen dat ze niet alleen vraag van het publiek vertegenwoordigt. Net zoals artistieke waarde onberekenbaar is, geldt dat voor de wens van de vager. Intussen dreigen publiekscijfers de enige maatstaf te worden. Dat werkt niet voor kunst. Net als een scheiding tussen kerk en staat, is een scheiding tussen staat en smaak nodig.'